

w sprawie oceny programowej kierunku przedsiębiorczość i inwestycje prowadzonego na Uniwersytecie Szczecińskim na poziomie studiów pierwszego stopnia o profilu praktycznym

§ 1

Na podstawie art. 245 ust. 1 pkt 2 w zw. z art. 258 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 1571, z późn. zm.) Prezydium Polskiej Komisji Akredytacyjnej, po zapoznaniu się z opinią II zespołu nauk społecznych, , prowadzącego działalność w zakresie dyscyplin: ekonomia i finanse, geografia społeczno-ekonomiczna i gospodarka przestrzenna, nauki o zarządzaniu i jakości, raportem zespołu oceniającego oraz stanowiskiem Uczelni w sprawie oceny programowej kierunku przedsiębiorczość i inwestycje prowadzonego na Uniwersytecie Szczecińskim na poziomie studiów pierwszego stopnia o profilu praktycznym, wydaje ocenę:

pozytywną z okresem obowiązywania skróconym do 2 lat

§ 2

Prezydium Polskiej Komisji Akredytacyjnej stwierdza, że proces kształcenia realizowany na Uniwersytecie Szczecińskim nie w pełni umożliwia studentom kierunku przedsiębiorczość i inwestycje osiągnięcie założonych efektów uczenia się dla studiów pierwszego stopnia o profilu praktycznym.

Spośród kryteriów określonych w rozporządzeniu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 12 września 2018 r. w sprawie kryteriów oceny programowej (Dz. U. z 2018 r. poz. 1787), uszczegółowionych w załączniku nr 2 do Statutu Polskiej Komisji Akredytacyjnej, stanowiącego załącznik do uchwały nr 4/2018 Polskiej Komisji Akredytacyjnej z dnia 13 grudnia 2018 r. ze zm., kryteria:

1. konstrukcja programu studiów: koncepcja, cele kształcenia i efekty uczenia się;
  2. realizacja programu studiów: treści programowe, harmonogram realizacji programu studiów oraz formy i organizacja zajęć, metody kształcenia, praktyki zawodowe, organizacja procesu nauczania i uczenia się;
  3. przyjęcie na studia, weryfikacja osiągnięcia przez studentów efektów uczenia się, zaliczanie poszczególnych semestrów i lat oraz dyplomowanie;
  8. wsparcie studentów w uczeniu się, rozwoju społecznym, naukowym lub zawodowym i wejściu na rynek pracy oraz rozwój i doskonalenie form wsparcia;
  10. polityka jakości, projektowanie, zatwierdzanie, monitorowanie, przegląd i doskonalenie programu studiów
- zostały spełnione częściowo.

Wydanie oceny pozytywnej na okres 2 lat uzasadniają błędy i niezgodności w zakresie wymienionych wyżej kryteriów, które zostały spełnione częściowo:

W odniesieniu do kryterium 1:

1. Stwierdzono nieprawidłowości polegające na braku zapewnienia osiągnięcia efektów uczenia się U19, U20 i U21. Efekt U19 nie znajduje pełnego przełożenia na poziom zajęć i nie jest weryfikowany w zakresie przygotowania i zaprezentowania wystąpienia ustnego z zakresu przedsiębiorczości i inwestycji w języku obcym. Podobnie efekt U20 w zakresie specjalistycznego języka obcego oraz efekt U21: *potrafi wykorzystać znajomość języka obcego w kontaktach biznesowych, zgodnie z wymaganiami określonymi dla poziomu B2*

Europejskiego Systemu Opisu Kształcenia Językowego. Zalecono zapewnienie osiągnięcia w pełni efektów U19, U20 i U21.

W odpowiedzi Uczelnia poinformowała, że usunięto nieprawidłowości polegające na braku zapewnienia osiągnięcia w pełni efektów U19, U20 i U21. Nie przedstawiono szczegółowej informacji ani innych dowodów, w jaki sposób usunięto stwierdzoną nieprawidłowość.

Stanowisko PKA: Ponieważ Uczelnia nie przedstawiła zmodyfikowanych treści programowych i efektów uczenia się dla wszystkich zajęć, więc trudno ocenić, czy spełnione zostało to zalecenie, skoro efekty U19, U20 i U21 uległy parcelacji w nowym zredukowanym katalogu efektów uczenia (w przedstawionej wersji jest już tylko 17 efektów z zakresu umiejętności w relacji do 36 w wersji pierwotnej, ocenianej podczas wizytacji). Nie można ocenić, czy efekt uczenia się związany z wykorzystaniem języka obcego specjalistycznego z zakresu przedsiębiorczości i inwestycji K_U09 (tak przeformułowano zapis w nowym katalogu efektów uczenia się dla kierunku związany z obowiązkiem osiągnięcia poziomu językowego B2) znajduje odzwierciedlenie w efektach uczenia się sformułowanych dla poszczególnych zajęć.

Zalecenia nie można uznać za zrealizowane i należy je podtrzymać.

W odniesieniu do kryterium 2:

1. Stwierdzono, że liczba godzin konsultacji przewidzianych w programie studiów jest zawyżona w stosunku do potrzeb i ich faktycznej realizacji i nie posiada merytorycznego uzasadnienia.

W odpowiedzi Uczelnia zadeklarowała, że dokonano stosownych korekt w programie studiów m.in. poprzez ponowne oszacowanie wymiaru godzin konsultacji w ramach poszczególnych zajęć.

Stanowisko PKA: Zadeklarowane korekty nie zostały przedstawione (np. w postaci zmienionych kart opisu zajęć – sylabusów), nie jest więc możliwe stwierdzenie, że nieprawidłowość została usunięta.

Zalecenie należy podtrzymać.

2. Stwierdzono niewłaściwy sposób szacunkowych wyliczeń liczby punktów ECTS z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia i studentów przypisanych poszczególnym zajęciom.

W odpowiedzi Uczelnia zadeklarowała, że dokonano stosownych korekt w programie studiów, m.in. właściwie przypisano punkty ECTS do zajęć z bezpośrednim udziałem prowadzącego.

Stanowisko PKA: Zadeklarowane korekty nie zostały przedstawione (np. w postaci zmienionych kart opisu zajęć – sylabusów), nie jest więc możliwe stwierdzenie, że nieprawidłowość została usunięta.

Zalecenie należy podtrzymać.

3. Stwierdzono, że do zajęć kształtujących umiejętności praktyczne Uczelnia zalicza zajęcia, które nie są prowadzone w warunkach właściwych dla danego zakresu działalności zawodowej oraz w sposób umożliwiający wykonywanie przez studentów czynności praktycznych, co jest niezgodnie z rozporządzeniem MNiSW z dnia 27 września 2018 roku w sprawie studiów. W konsekwencji nieprawidłowo oszacowano liczby punktów ECTS przypisanych zajęciom kształtującym umiejętności praktyczne.

W odpowiedzi Uczelnia poinformowała o dokonaniu ponownej weryfikacji i oszacowania wartości punktów ECTS w odniesieniu do zajęć praktycznych, z uwzględnieniem realnego nakładu pracy studenta. Załączono zestawienie zajęć kształtujących umiejętności praktyczne (załącznik 9), w którym wymiar zajęć o charakterze praktycznym wynosi ok. 58%.

Stanowisko PKA: W przedstawionym zestawieniu (w załączniku 9) nie uwzględniono zmian w programie studiów deklarowanych w odpowiedziach na inne zalecenia, tj. liczbę punktów ECTS przypisanych praktykom zawodowym określono w zestawieniu jako 30, podczas gdy w odpowiedzi na następne zalecenie uczelnia zadeklarowała, że przypisze praktykom zawodowym 36 punktów ECTS. Przedstawione wyjaśnienia nie zawierają innych dowodów, np. w postaci zmienionych kart opisu zajęć (sylabusów), które wskazywałyby na poprawność przedstawionych szacunków. Zalecenie należy podtrzymać.

4. Dla form praktyki, jakimi są praca zawodowa oraz prowadzenie działalności gospodarczej, nie została potwierdzona weryfikacja efektów uczenia się przez kierunkowego opiekuna praktyk. Nie opracowano i nie przyjęto zasad i warunków zaliczania aktywności zawodowej studenta na poczet praktyki zawodowej w sposób umożliwiający weryfikację osiągnięcia przez studenta wszystkich efektów uczenia się określonych w programie studiów dla praktyk zawodowych.

W odpowiedzi Uczelnia poinformowała, że Zespół kierunku przedsiębiorczość i inwestycje we współpracy z koordynatorem ds. praktyk i współpracy z otoczeniem społeczno-gospodarczym na Wydziale Ekonomii, Finansów i Zarządzania ustalił, że w przypadku realizacji praktyki zawodowej w formie aktywności zawodowej (na podstawie umowy o pracę, umowy zlecenia lub prowadzenia własnej działalności gospodarczej) obowiązywać będzie taka sama procedura weryfikacji, jak w przypadku standardowych praktyk. Ocenie podlegać będzie osiągnięcie wszystkich wymaganych efektów uczenia się, a warunkiem uznania tej formy realizacji praktyki jest również wykazanie łącznej liczby przepracowanych godzin zgodnej z obowiązującym wymiarem praktyk. Weryfikacja odbywać się będzie na podstawie prawidłowo wypełnionej karty odbycia praktyki.

Stanowisko PKA: przedstawione wyjaśnienia nie zawierają dowodów na to, że podjęte ustalenia zostaną wprowadzone w postaci odpowiednich zapisów w regulaminie praktyk bądź w postaci opracowanych zasad i warunków zaliczania aktywności zawodowej studenta na poczet praktyki zawodowej w sposób umożliwiający weryfikację osiągnięcia przez studenta wszystkich efektów uczenia się określonych w programie studiów dla praktyk zawodowych. Zalecenie należy podtrzymać.

W odniesieniu do kryterium 3:

1. Stwierdzono, że znacząca część prac dyplomowych nie posiada charakteru aplikacyjnego i nie jest właściwa dla kierunku o profilu praktycznym. Zalecono wprowadzenie rozwiązań zapewniających pracom dyplomowym charakter odpowiedni dla kierunku o profilu praktycznym.

W odpowiedzi Uczelnia poinformowała o podjęciu dodatkowych działań, wymieniając trzy z nich:

- zmiany formularza oceny pracy dyplomowej i recenzji, w których pojawiło się pytanie, czy na kierunkach o profilu praktycznym uwzględniono praktyczne efekty realizacji pracy dyplomowej,
- wystosowanie pisma do opiekunów prac dyplomowych z zaleceniem wzmożonej dbałości o praktyczny charakter prac dyplomowych realizowanych na kierunkach o profilu praktycznym (niestety recenzenci znów zostali pominięci),
- deklarację Zespołu kierunku przedsiębiorczość i inwestycje co do prowadzenia bieżącego monitoringu zgodności charakteru prac z profilem kierunku w ramach cyklicznych spotkań.

Stanowisko PKA: działania zaproponowane przez Uczelnię należy uznać za niezbyt daleko idącą modyfikację dotychczasowej nieskutecznej ścieżki postępowania. W szczególności nieskuteczna okazała się reakcja Uczelni na wykryte nieprawidłowości polegająca na poinformowaniu o nich opiekunów prac dyplomowych i zobowiązaniu ich do zwracania w większym stopniu uwagi na aplikacyjny charakter prac. W tej sytuacji trudno oczekiwać, że wystosowanie pisma do opiekunów prac z zaleceniem wzmożonej dbałości o praktyczny charakter prac dyplomowych przyniesie znacząco odmienny skutek. Jednak wprowadzone nowe wzory formularzy oceny pracy dyplomowej i recenzji (przedstawione w załączniku nr 12 do dokumentacji) dość jednoznacznie wskazują na obowiązek oceny charakteru praktycznego pracy, co powinno zwiększyć skuteczność zapewnienia pracom dyplomowym odpowiedniego charakteru dla kierunku o profilu praktycznym. Skuteczność podjętych działań będzie można jednak zweryfikować dopiero podczas kolejnej oceny programowej.

Zalecenie pozostaje w mocy.

W odniesieniu do kryterium 8:

1. Stwierdzono, że możliwość wpływu studentów na kształtowanie programu studiów, warunki studiowania oraz formy wsparcia w procesie nauczania i uczenia się, w tym mobilność, jest ograniczona. Przedstawione mechanizmy partycypacji nie w pełni umożliwiają skuteczne zgłaszanie uwag i sugestii dotyczących procesu kształcenia na kierunku, co może utrudniać uwzględnianie perspektywy studentów w działaniach jakościowych.

W odpowiedzi Uczelnia poinformowała, że realny udział studentów w kształtowaniu programu studiów oraz warunków studiowania był dotychczas zapewniony i udokumentowany poprzez udział przedstawicieli studentów i samorządu studenckiego w gremiach kolegialnych, np. Rada Dydaktyczna Wydziału, Zespół kierunku przedsiębiorczość i inwestycje. Uczelnia nie w pełni zgadza się z zarzutem braku partycypacji studentów w procesach wskazanych w zaleceniu. Jednak aby zintensyfikować działania w tym obszarze, wprowadzono zasadę cyklicznego organizowania spotkań ze studentami wszystkich roczników z udziałem opiekuna roku

i przedstawiciela Zespołu kierunku przedsiębiorczość i inwestycje. Pierwsze spotkanie z tego cyklu na kierunku przedsiębiorczość i inwestycje miało miejsce 13.05.2025., co zostało udokumentowane w sprawozdaniu ze spotkania załączonym do odpowiedzi.

Stanowisko PKA: Słaba ocena kryterium dotyczącego wsparcia osób studiujących w uczeniu się, rozwoju społecznym, naukowym lub zawodowym i wejściu na rynek pracy wynika z obserwowanej rozbieżności pomiędzy formalnie dostępnymi formami wsparcia, a ich funkcjonowaniem w praktyce. Uczelnia oferuje różnorodne instrumenty wspierające studentów – zarówno w zakresie pomocy materialnej, indywidualizacji kształcenia, wsparcia psychologicznego i doradczego, jak i obsługi administracyjnej czy możliwości uczestnictwa w kołach naukowych i gremiach wydziałowych. Pomimo dostępności tych rozwiązań w trakcie wizytacji studenci zgłaszali istotne problemy, które wpływają na ocenę efektywności oferowanego wsparcia. W związku z powyższym uznano, że choć na poziomie formalnym wsparcie dla studentów zostało zaplanowane w sposób szeroki i różnorodny, to jego realizacja w praktyce nie w pełni odpowiada potrzebom i oczekiwaniom studentów. Podjęta przez Uczelnię inicjatywa cyklicznych spotkań nie została udokumentowana formalnie, np. w postaci przyjętego harmonogramu spotkań, a jedynie zorganizowano doraźnie jedno spotkanie. Deklaracje Uczelni w tym zakresie można będzie zweryfikować dopiero po jakimś czasie. Zalecenie należy podtrzymać.

2. Stwierdzono brak kontaktu z opiekunem roku, a także bierność Władz Instytutu i Wydziału wobec zgłaszanych przez studentów nieprawidłowości w odniesieniu do realizacji niektórych zajęć oraz postępowania poszczególnych prowadzących.

W odpowiedzi Uczelnia poinformowała, że dotychczasowa działalność opiekuna roku przebiegała prawidłowo i była realizowana cyklicznie, co potwierdzają załączone dokumenty, m.in. sprawozdania z działalności opiekuna roku za lata akademickie 2023/2024 i 2024/2025. Uczelnia stwierdziła również, że do Władz Wydziału nie wpływały do tej pory żadne skargi czy sygnały ze strony studentów lub samorządu studenckiego w sprawie niewystarczającego wsparcia ze strony opiekuna i / lub potrzeby częstszych kontaktów. Uczelnia przyjmuje jednak uwagę dotyczącą potrzeby podjęcia dodatkowych działań we wskazanym obszarze i zdecydowała o wprowadzeniu dodatkowych rozwiązań organizacyjnych: 1) obowiązkowych spotkań opiekuna roku ze studentami na początku każdego semestru, 2) skierowanie mailowej prośby do opiekuna roku o zintensyfikowanie działań informacyjnych i przypominających z wykorzystaniem MS Teams, 3) stały monitoring kontaktów ze studentami przez Zespół kierunku przedsiębiorczość i inwestycje i dokumentowanie działań – udokumentowano pierwsze spotkanie ze studentami w dniu 13.05.2025.

Stanowisko PKA: Przedstawione wyjaśnienia i deklaracje podjęcia działań intensyfikujących kontakty z opiekunem roku nie wyczerpują istoty zarzutu. Ich skuteczność będzie można zweryfikować dopiero za jakiś czas.

W związku z powyższym zalecenie pozostaje w mocy.

W odniesieniu do kryterium 10:

1. Stwierdzono, że wartość merytoryczna informacji zwrotnych uzyskiwanych z ankiet przeprowadzanych wśród studentów jest niewielka ze względu na to, że ankiety

nie dotyczą oceny konkretnych zajęć i dlatego nie prowadzą do doskonalenia ich jakości, a także ze względu na ich znikomą zwrotność. Zalecono wypracowanie skutecznego systemu ankietyzacji wśród studentów, który zapewniałby informacje zwrotne o jakości prowadzenia poszczególnych zajęć dydaktycznych i tym samym wskazywałby na kierunki doskonalenia procesu dydaktycznego.

W odpowiedzi Uczelnia potwierdziła, że obecnie ankietyzacja dotyczy oceny jakości kształcenia na kierunku (raz w roku pod koniec semestru letniego) i oceny nauczycieli akademickich (pod koniec każdego semestru) a nie oceny poszczególnych zajęć. Taka forma ankietyzacji została wypracowana jako kompromis pomiędzy oczekiwaniami Uczelni w zakresie monitorowania jakości kształcenia, a możliwościami i zaangażowaniem studentów. Uproszczenie kwestionariusza ankiety było postulowane przez samorząd studencki. W celu dalszego doskonalenia procesu ankietyzacji oraz uzyskiwania bardziej szczegółowych i użytecznych informacji zwrotnych władze Wydziału, we współpracy z przedstawicielami samorządu studenckiego, podjęły rozmowy na temat zwiększenia aktywności studentów w tym procesie.

Stanowisko PKA: przedstawione wyjaśnienia nie wskazują, żeby w Uczelni podjęto działania mające na celu monitorowanie poprzez ankiety jakości poszczególnych prowadzonych zajęć, a jedynie na utrwalanie formuły ogólnikowej oceny jakości kształcenia z uwzględnieniem starań w aktywizacji studentów do udziału w ankiecie.

Przedstawione wyjaśnienia nie wyczerpują istoty zalecenia, które nadal pozostaje w mocy.

Prezydium Polskiej Komisji Akredytacyjnej zobowiązuje uczelnię wymienioną w § 1 do realizacji następujących zaleceń:

W odniesieniu do kryterium 1:

1. Zaleca się zapewnienie osiągnięcia w pełni efektów uczenia się związanych z kształceniem językowym oraz z wykorzystaniem języka obcego specjalistycznego z zakresu przedsiębiorczości i inwestycji, które w nowym katalogu kierunkowych efektów uczenia się zostały zapisane pod kodem K_U09 (a w pierwotnym katalogu pod kodami U19, U20 i U21).

W odniesieniu do kryterium 2:

1. Zaleca się usunięcie nieprawidłowości związanej ze zbyt wysokim, nieposiadającym merytorycznego uzasadnienia, wymiarem godzin konsultacji przypisanych do zajęć w programie studiów.
2. Zaleca się właściwe oszacowanie liczby punktów ECTS przypisanych do zajęć z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia i studentów.
3. Zaleca się prawidłowe oszacowanie liczby punktów ECTS przypisanych zajęciom kształtującym umiejętności praktyczne.
4. Zaleca się ustalenie i przyjęcie zasad i warunków zaliczania aktywności zawodowej studenta na poczet praktyki zawodowej, umożliwiających weryfikację osiągnięcia przez studenta wszystkich efektów uczenia się określonych w programie studiów dla praktyk zawodowych.

W odniesieniu do kryterium 3:

1. Zaleca się zapewnienie pracom dyplomowym właściwego charakteru, odpowiedniego dla studiów na kierunku o profilu praktycznym.

W odniesieniu do kryterium 8:

1. Zaleca się zapewnienie realnego wpływu studentów na program studiów, warunki studiowania oraz system wsparcia w procesie nauczania i uczenia się, m.in. poprzez rozwój skutecznych i trwałych mechanizmów partycypacyjnych.
2. Zaleca się zapewnienie studentom aktywnego i regularnego kontaktu z opiekunem roku.

W odniesieniu do kryterium 10:

1. Zaleca się wypracowanie skutecznego systemu ankietyzacji, który dostarczałby informacji zwrotnych o jakości prowadzenia poszczególnych zajęć dydaktycznych i tym samym wskazywałby na kierunki doskonalenia ich jakości.

Pozostałe kryteria zostały spełnione.

§ 3

Zalecenia powinny być zrealizowane w terminie do końca roku akademickiego poprzedzającego rok, w którym przeprowadzone zostanie kolejne postępowanie oceniające, wskazany w § 4.

§ 4

Z uwagi na zaistnienie okoliczności przewidzianych w ust. 3 pkt 2 załącznika nr 3 do Statutu kolejne postępowanie oceniające kierunek przedsiębiorczość i inwestycje na uczelni wymienionej w § 1 nastąpi w roku akademickim 2026/2027.

§ 5

1. Uczelnia niezadowolona z uchwały może złożyć wniosek o ponowne rozpatrzenie sprawy.
2. Wniosek, o którym mowa w ust. 1, należy kierować do Polskiej Komisji Akredytacyjnej w terminie 14 dni od dnia doręczenia uchwały.
3. Na składającym wniosek o ponowne rozpatrzenie sprawy ciąży, na podstawie art. 245 ust. 4 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce, obowiązek zawiadomienia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego o jego złożeniu.

§ 6

Uchwałę Prezydium Polskiej Komisji Akredytacyjnej otrzymują:

1. Minister Nauki i Szkolnictwa Wyższego,
2. Rektor Uniwersytetu Szczecińskiego.

§ 7

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący
Polskiej Komisji Akredytacyjnej